

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVNI

Leto XIV.
Štev. 21

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE: Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, petek 26. januarja 1940

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din.
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Pred tekmo za osvajanje petrolejskih vrelcev

Italijanska vest o težnjah za razširitev sedanjih bojišč — Italijanska prizadevanja za organizacijo nevtralcev so tudi v interesu Nemčije — Odmevi nemško-sovjetskih zagotovil Italiji

RIM, 26. januarja. DNB. O razširitvi sedanje vojne razpravljajo v francoskem tisku že več dni tako intenzivno, da se tudi italijanski opazovalci v Parizu ukvarjajo s tem vprašanjem več, kakor so se doslej. Njihov prevladujoči vtis je, da v Parizu vedno bolj razmišljajo o možnostih novih bojišč. Med drugimi listi je izdal sedaj tudi »Matin« parolo: »Prva bojna črta gre od Ledenege morja čez Severno morje do Črnega morja. Zaradi tega se tudi povečuje stalni pritisk na nevtralne države: Belgijo, Holandijo, skandinavske države in države na jugovzhodu. Pri tem pa igra važno vlogo tudi tako imenovana Saadabadska zveza, vezoča Irak, Iran in Afganistan, ki bi mogla sodelovati pri angleškem sunku proti petrolejskim poljem na Kavkazu. Pariški dopisnik lista »La Voce d'Italia« poroča tudi o velikih vojaških pripravah Francije v Siriji in pravi, da stojimo tik pred veliko tekmo za osvajanje petrolejskih izvirkov. Da igra vzhodna fronta v angleških in francoskih kombinacijah vedno večjo vlogo, je mogoče sklepati tudi iz tesnega sodelovanja med glavnim stonom generala Weyganda v Siriji in angleškega generala Wavella v Kahiru. Da so egiptskim četam določene v tem sistemu posebne naloge, je samo po sebi razumljivo. Tako v Angliji kakor v Franciji žele, da bi se našel izhod iz sedanjega statičnega stanja na zahodni fronti na novih bojiščih, ki bi omogočila premakljive bojne operacije.

ITALIJA IN NEVTRALNE DRŽAVE

RIM, 26. januarja. Ass. Press. Italija se v zadnjih dneh vedno bolj trudi, da bi dosegla čim tesnejše sodelovanje vseh nevtralnih evropskih držav, in to ne samo na evropskem jugovzhodu, ampak tudi drugod. Njen namen pri tej akciji je prepričati, da se sedanja evropska vojna ne razširi še na nova področja, ker bi bila vsaka taka razširitev ne samo proti njenim, ampak tudi proti nemškim interesom. Italijanska politika je tako vodena v duhu osi Rim - Berlin, zasleduje pa pri tem seveda tudi še specialne italijanske interese. Vse druge kombinacije so netočne.

VARNOST MADŽARSKE

RIM, 26. januarja. Exchange Tel. Na

poučenem mestu je bilo mogoče izvedeti, da je dobila Italija s strani Nemčije in po njej tudi s strani Sovjetske zveze razzen zagotovila, da ne nameravata posegati v njeno interesno področje, tudi se posebno zagotovilo, da bošta spoštovali nedotakljivost Madžarske. Iz istega vira se pa potrjujejo tudi vesti, po katerih Sovjetska zveza ne namerava opustiti svoje zahteve po romunski Besarabiji in je sovjetske aspiracije v tej smeri odobrila tudi Nemčija. Vendar Sovjetska zveza ne bi šla dalje, kakor do meje, ki je ločila nekdanjo carsko Rusijo od predvojne Romunije.

ODMEV V BUDIMPEŠTI

BUDIMPEŠTA, 26. januarja Ass. Pres. Vest iz Rima, da je dala Nemčija v svo-

jem in v imenu Sovjetske zveze Italiji zagotovilo, da bo spoštovana nedotakljivost Madžarske, je vzbudila v Budimpešti veliko zadovoljstvo. Niso pa v madžarskih političnih krogih s simpatijami sprejeli vesti, da je Nemčija pristala samo na korekturo sovjetsko-romunske

meje v Besarabiji, dočim naj bi druga Romunija ostala izven revizijskih aspiracij. Tudi samo približevanje nemških čet Romuniji ne vzbuja med Madžari posebnega zadovoljstva, ker pomeni to manjšanje upanja na revizijo madžarsko-romunske meje v Transilvaniji.

Novi romunski petrolejski režim

BUKAREŠTA, 26. jan. Stefani. Za generalnega komisarja v petrolejski industriji je postavljen Geron Netta, znan strokovnjak v proizvodnji petroleja.

BUKAREŠTA, 26. jan. Rador. Najbolj merodajen romunski gospodarski list »Argus« razpravlja o vprašanju komisariata za petrolej, ki je bil v zadnjih dneh osnovan v Romuniji in poudarja, da ima ta komisariat nalogo, zagotoviti proizvodnjo in izkoriščanje petroleja tako, kakor bo to najbolje ustrezalo narodnim interesom. Zlasti je važno to, da je vpeljana zdaj enotna kontrola nad produkcijo in razdelitvijo petroleja v Romuniji. V zadnjem času je bilo povpraševanje čedalje večje, dočim se je proizvodnja znatno zmanjšala. Docela odveč je, pravi list, iskati pobudo za te najnovejše ukrepe romunske vlade izven Romunije. Ti ukrepi ne nudijo prav nobeni državi zunaj kakih posebnih prednosti. Gre samo za ukrep čisto notranjega značaja. Čisto naravno je, da je vlada hotela za trajno organizirati eno največjih in najvažnejših prirodnih bogastev Romunije in zagigura-

ti enotno upravo in kontrolo s tem bogastvom. Če vlada tega ne bi storila, bi ne storila svoje dolžnosti. Nastala je potreba, da se uredi potrošnja v deželi sami z ozirom na čedalje večje težave, ki so nastale spriču rastočih naročil iz tujine. Na več krajih Romunije je v zadnjem času nastalo veliko pomanjkanje petroleja in petrolejskih pridelkov. Vlada bo morala racionirati tudi drugo industrijsko proizvodnjo, ki je danes v enakem položaju. V ta namen bodo osnovali komisariat za kovinsko in tekstilno industrijo. Novi komisariat za petrolej ni pristojen za razdeljevanje petroleja med tuje kupce. Ta naloga je rezervirana vladi, ki ima dolžnost odločati v skladu z vprašanji splošne državne politike. Naša gospodarska politika, dodaja list na koncu, ki je v stalnem skladu z našo zunanjo politiko in njenim miroljubnim ciljem, upošteva v polni meri obveznosti, ki jih Romuniji nalaga njena nevtralnost, mora pa predvsem upoštevati lastne gospodarske interese Romunije.

Na finskih bojiščih je zavladalo zatišje

Severno od Ladoškega jezera se je za enkrat odločila usoda Finske — Pri Salli so se boji spremenili v pozicijske — Šestdeset sovjetskih bomb na pokopališče — Podvigi italijanskih letalcev

HELSINKI, 26. januarja. Havas. Z odbitjem sovjetskega napada severno od Ladoškega jezera se je Fincem posrečilo dobiti najvažnejšo bitko v sedanji vojni. S tem so namreč preprečili, da sovjetske čete niso udrle v osrčje Finske in prišle za hrbet Mannerheimovi črti. Sovjeti so poslati v to bitko same elite in najbolj opremljene čete, a tudi z njimi niso dosegli svojega namena. Prav tako pošiljajo tudi na Kariljski ožini v boj elite čete, a doslej so uspeli le v toliko, da se jim je na nekaterih mestih posrečilo priti do prvih utrd Mannerheimove črte, do čim so se vsi dosedanj spopadi na tem odseku bili še pred dejanskimi utrdbami na prednjih, provizoričnih položajih. To daje upanje, da bo finska obramba tu tudi dalje uspešna.

HELSINKI, 26. januarja. Exchange Tel. Boji na severu od Ladoškega jezera so se za enkrat zaključili z umikom sovjetskih čet na nove položaje. Finske čete so jih zasledovale in ovirale nemoten umik. V teku so le še manjši spopadi. Finci so se pričeli na novo utrjevati, ker pričakujejo, da bodo sovjetske čete pričele na tem odseku novo ofenzivo. Boli pri Salli so se spremenili v pozicijske. Sovjetska vojska vztraja na svojih položajih, ki jih vedno bolj utrjuje, a tudi Finci utrjujejo svoje. Zdi se, da zaenkrat tu ni pričakovati večjih spopadov. Na Karelijski ožini topniška aktivnost in manjši napadi sovjetskih čet, ki pa jih finska obramba sproti zavrača.

STOCKHOLM, 26. januarja. Havas »Stockholm Tidningen« poroča iz Helsinkov, da sovjetska letala divje bombar-

dirajo tudi take točke, ki nimajo nikakršne zveze z vojnimi operacijami ali z vojno sploh. Tako je včeraj deset sovjetskih bombnikov zmetalo okoli 60 bomb na neko cerkveno in pokopališče okoli nje, na katerem so pokopani finski vojaki, ki so padli v dosedanjih bojih.

HELSINKI, 26. januarja. Agex. Zadnji napad na sovjetsko bojno pristanišče

Vržena je na kocko usoda treh velesil

BERLIN, 26. jan. DNB. Minister rajha dr. Goebbels je imel sredi v svojem rojstnem kraju Rheydtu, v dvorani magistrata

Kronštad so izvršili italijanski letalci pristovolci, katere so finski letalci samo spremljali. Prav tako so se poslužili pri tem tudi samo italijanskih bombnikov.

OSLO, 26. januarja. Reuter. Ena in trideset norveških društev z raznih področij javnega življenja je naslovilo javen poziv vsem Norvežanom, naj zbirajo pristojne prispevke v pomoč Finski.

usodne težnje in življenjski interesi treh velesil. Ugotavljam, da sta domovina in fronta v tem trenutku zedinjeni. Vojska in politično vodstvo sta le del velikega narodnega organizma, ki se bojuje za

svoj obstanek. Nemški narod je bil po 1918. prevaran, s prevaro mu je bila vzeta zmaga, zato nastopa danes složen pol vse drugačnimi prilikami, povolnejšimi za zmago. Narodni socializem pomeni danes dovršeno oploditev nemškega naroda. Vodja rajha, v katerega rokah leži usoda vsakega Nemca, vrši misijo, ki je edinstvena v zgodovini. Vzemimo v poštev vse prednosti, ki jih ima zdaj nemški narod in lahko ugotovimo, da je usoda določila nemškemu narodu, da postane velik svetovni narod. Inteligentnost in sposobnost političnega kakor vojaškega vodstva Nemčije se ni še nikoli v zgodovini manifestirala tako kakor danes. Ko je Adolf Hitler pred 20. leti s sedmimi tovariši šel na delo, da osvoji rajh in da pregaženo državo dvigne iz nemoči in nezvesti, ko je Hitler postavil svoj narod med prve na svetu in zdaj dvignil roko za poslednje rešilno delo, je dolžnost vsakega Nemca, da s polnim zaupanjem goji zvestobo do svojega genija.

Komunistično vohunstvo na Švedskem

STOCKHOLM, 26. januarja. Havas. Po vesti, ki jo objavlja »Sozialdemokraten«, je švedska policija prejela celo vrsto komunističnih agentov, pri katerih je našla skrivne radiofonske oddajnice, s katerimi so pošiljali v Sovjetsko zvezo vesti vojaškega in drugega obrambnega značaja. Gre za člane dobro organizirane in

po vsej Švedski razpredene komunistične organizacije, ki ima svoje zaupnike po tovarnah orožja in streliva, kakor tudi v krajih, kjer se vrše premikanja švedskih čet ali utrjevalna dela. Podrobnosti se v interesu preiskave javnosti še prikrivajo.

Nemške podmornice v Zahodni Indiji

NEW YORK, 26. jan. Reuter. Z informirane strani prinašajo listi vest, da pripravljajo nemške podmornice napad na glavne anleške pomorske trgovske proge v Zahodni Indiji. Tri nemške podmornice so opazili blizu otoka Trinidad. Z

veliko hitrostjo so plule po morju, v njih spremstvu je bila neka oborožena nemška trgovska ladja z nosilnostjo blizu 5000 ton. Podmornice pripravljajo najbrž napad na angleške in francoske parnike, a ladja jim služi za preskrbovanje s kuurivom. Ameriške pomorske oblasti so o nakanah Nemcev že informirane.



govor, katerega je poslušalo poleg meščanov tudi mnogo častnikov in vojakov. »Smisel sedanje vojne je v tem«, je dejal minister, »da so zdaj vržene na kocko vse

Maribor, 26. januarja.

Veliki francoski književnik Paul Valéry je neke napisal, da je Evropa le polotok Azije. In ko se bo polagoma prevesila zima, v pomlad, ko se zapletajo dogodki vedno bolj v napovedih še težjih dni, vstaja iz dna bistvenega spora evropskih velesil dejstvo, da se sedanje vojskovanje utegne res izpremeniti v evrazijsko vojno. Od tod naglica in stopnjevitost naporov sovjetov, da obračunajo s Finsko še preden se bodo razvneli boji za bogate petrolejske vrelce v Romuniji, na Kavkazu in v Mezopotamiji.

V takšni slutnji razvoja mednarodnih dogodkov bližnje bodočnosti stopa znova v ospredje velika važnost Sredozemskega morja. Interesi treh imperijev, katerih vsak ima velika posestva v Afriki in Prednji Aziji, se križajo v tej, od nekdaj pomembni zibelki civilizacije. In ker se veliki bazen Sredozemskega morja s svojimi stranskimi zalivi, Jadranom in Črnim morjem razliva globoko v evrazijski trup, postaja gospodstvo nad njim v napovedi bližnjih dogodkov še važnejše. Trije imperiji so v vzhodnem delu Sredozemlja po svetovni vojni utrdili močna oporišča pred vrati Turčije. Italijanski Dodekanez, angleški Ciper in francoska Sirija so strateške točke, s katerih velesile budno pazijo na vse, kar bi se utegnulo zgoditi onstran prednjazijskih planov.

Dodekanez kakor Ciper je v bistvu grško nacionalno otočje, z le delno primesjo turškega, pa židovskega prebivalstva. Pod turškim režimom je bil Dodekanez privilegiran, a je vendar ohranil strogo grški nacionalni značaj. Ko so 1911 prišli Italijani na Rodos, so jih Grki sicer sprejeli kot osvoboditelje krščanstva, vendar so si vse posledje prizadevali za priključitev k materni zemlji. Otoki so ostali vse do svetovne vojne pod italijansko okupacijo in na mirovni konferenci si je Venizelos z vso vmeno prizadeval za spojitve Dodekaneza z Grčijo. Po nastopu kralja Konstantina se je Rim približal Mustafi Kemalu paši, ki je Dodekanez odstopil Italijanom, gospodarjem vse posledje utrjenih postojank ob vstopu v Egejsko morje.

Cipranci uživajo večjo svobodo od rojakov na Dodekanezu. Osnovne šole imajo v svojem jeziku, prav tako svojo duhovščino. Angleži ne terjajo od njih, da pozdravljajo vsako jutro in zvečer državno zastavo pri dviganju in spuščanju ob topovskem strelu. Velika Britanija prevladuje na terenu s psihološkimi, Italija z materialnimi načeli. Prebivalci ene kakor druge strateške točke bi raje pripadali Grčiji, toda nimajo pravice te želje izraziti. Oboji plačajo davek tujcem, vendar so prebivalci Dodekaneza v toliko zadovoljnejši, ker so Italijani z gradnjo modernih hotelov in uvedbo dobrih parobrodov zelo dvignili obisk tujcev.

V stratežnem pogledu je težko reči, katera izmed obeh točk je pomembnejša. Ciper je utrjen kot važna angleška baza za akcije proti Dardanelam, Dodekanez nasprotno so opremili Italijani v močno oporišče za eventualne podvige proti Sueskemu kanalu. Italija je gospodar najboljše prirodne luke Porta Lakija na otoku Lerosu, toda niene baze so bliže tuji obali. Strmo turško primorje dominira nad Rodosom, dočim je Ciper odmaknjen pogledu z zavezniške obale turške Male Azije. Obe utrjeni oporišči sta pa na enak način postavljeni trdnjavi na šahovski deski Sredozemlja. Razlikujeta se le po tem, da uživajo Angleži pri sosedih večjo reputacijo, ki si jo pa skušajo pridobiti zdaj tudi Italijani, računajoč z dogodki bližnje pomladi.

V zaskrbljenosti, ohraniti svobodo Sredozemskega morja, je Velika Britanija po okupaciji Albanije dala garancije Grčiji ter skupno s Francijo sklenila sporazum s Turčijo. S tem si je zagotovila vpliv nad Dardanelami, ki je obenem s Suezom važen prometno-političen morski prehod ob stiku dveh celin. Stališče Anglije je jasno: očuvati hoče Sredozemsko morje pred poizkusi, da postane veliko jezero izključna posest ene velesile. Življenjski interesi Anglije in Francije se tu vežejo z zahtevami Italije, da najde tudi ona zase dovoljnega razmaha v prostoru velikega bazena. In ker je Italija vprav v začasnih tednih zelo zainteresirana v razvoju dogodkov na Balkanu in v Prednji Aziji, postaja zanimivo vprašanje, ali bodo te tri evropske in afriške države na-

Pomirjevanje japonsko-angleške afere

Preprečene demonstracije v Tokiu — Japonske paroplovne družbe že odklanjajo nemške potnike — Konferenca japonskih diplomatov v Budimpešti

TOKIO, 26. januarja. Exchange Tel. Zaradi afere, ki je nastala z zajetjem Nemcev na japonskem parniku »Ašama Maru« po angleški pomorski kontroli, so skušali nekateri elementi znova razpihati sovražstvo proti Angliji. Na tokijskih ulicah so se znova pojavile skupine demonstrantov, ki so hotele napasti angleško veleposlaništvo, toda policija je nastopila tokrat zelo energično in je demonstracije kmalu popolnoma onemogočila. Zdi se, da je organizirala te demonstracije tista struja, ki je povzročila tudi lansko napetost med Japonsko in Anglijo, vendar je sedaj položaj precej drugačen, kakor je bil tedaj. Uradno zavzemajo Japonci še vedno odločno stališče proti kontroliranju njihovih ladij po Angležih, dejansko se pa afere pomirjuje in nekatere japonske paroplovne družbe so že izdale odredbo, da se v bodoče ne smejo več snrejemati na njihove ladje nemški potniki.

LONDON, 26. januarja. Havas. Kakor

je bilo mogoče izvedeti, bo angleški odgovor japonski vladi glede protesta proti zajetu nemških potnikov na japonskem parniku »Ašama Maru« izročen v Tokiu najpozneje jutri. Odgovor bo izročil angleški veleposlanik.

BUDIMPEŠTA, 26. januarja. Agex. Danes bo v Budimpešti konferenca japonskih veleposlanikov in poslanikov v Evropi. Med drugimi so prispeeli sem tudi japonski veleposlaniki iz Rima, Pariza, in Berlina. Namen konference je ustvariti jasno sliko o sedanjem mednarodnem položaju v Evropi, ki naj se ustvari na podlagi referatov posameznih veleposlanikov in poslanikov. Japonska vlada bo dobila na ta način informacije, ki so ji potrebne glede na njeno nadaljnjo politiko nasproti posameznim političnim grupacijam v Evropi, kakor tudi nasproti Evropi kot celoti. V tem oziru bo sedanja japonska konferenca v Budimpešti precejšnjega pomena.

Govor sira Nevillea Hendersona

LONDON, 26. jan. Havas. V svojem govoru, ki ga je imel v grofiji Lincoln bivši angleški veleposlanik v Berlinu sir Neville Henderson, je naglasil, da vodi Velika Britanija boj na življenje in smrt z 80 milijonskim, dobro organiziranim nemškim narodom. V takšnem boju igrajo gospodarski činitelji in bogastvo zemlje prav tako važno vlogo kakor ljudski napori. Prepričan je o volji Velike Bri-

tanije, da zmaga. Zaupa hrabrosti in vztrajnosti angleškega naroda, ki mora zmagati. Sedanja vojna je boj za demokracijo, kakršen se doslej še ni vodil. Velika Britanija mora dokazati sebi in svetu, da je demokracija, osnovana na pristanku vsega naroda, boljša od diktature. Niti trenutek ne dvomi, da bi britski narod okleval v izpolnjevanju svoje dolžnosti.

Koncem marca volitve v Kanadi

OTTAWA, 26. jan. Reuter. Pri otvoritvi parlamenta je generalni guverner Kanada prečital v prestolni besedi poziv angleške kralja Kanadi. Sporočilo o razpisu volitev v zimi je zbudilo veliko iznenade, nje, ker predstavlja redkost v Kanadi. V prestolni besedi se naglašja, da je treba dobiti od ljudstva potrdila za vse obrambne ukrepe, ki jih je napravila vlada v korist Kanade in imperija. Kanadska vlada je v stalni zvezi z vlado Velike Britanije,

je naglasil guverner. V organizaciji skupnih vojnih naporov je izvedena akcija, da se zavaruje varnost, dominiona ter sodelovanje na morju, v zraku in na kopnem. Da se to doseže, je Kanada mobilizirala celokupno svojo industrijo, finance ter druge vire države. Parlament je bil snoči razpuščen.

OTTAWA, 26. jan. Havas. Predsednik vlade Mackenzie King je izjavil, da bodo volitve v parlament ob koncu marca.

Koncentracijska taborišča tudi v Švici

BERN, 26. jan. Stefani. Vlada proučuje možnost, da se pošljejo v koncentracijska taborišča politični krivci, ki bi bili zaposleni pri poljedelskih delih in gradnji cest

Podrobnosti o nesreči „Orazio“

RIM, 26. jan. DNB. Prometni minister je podal Mussoliniju poročilo o požaru na italijanskem parniku »Orazio«. Pri tej priliki je našlo smrt 110 ljudi, 60 članov posadke in 50 potnikov. Vzrok požara je v eksplozijah, ki jih je bilo pet ali šest v strojnem oddelku v teku sedmih sekund. Plamen je takoj zajel ladjo, vnel se je srednji del parnika in vse električne naprave so bile uničene, prav tako aparat za brezžično javljanje in rezervne sesalke. V še ne četrt ure je požar zavzel tak razmah, da je kapitan moral klicati na pomoč. Dva rešilna čolna, ki sta bila spuščena kljub prepovedi kapitana v morje, sta se prevrnili. Italijanski in francoski parnik sta rešavala posadko in potnike sedem ur, do polnoči v nedeljo. Vse ženske, ki so ostale na ladji, so bile rešene v ponedeljek zjutraj. Mussolini je izrazil svoje priznanje kapitanu in reševalcem za njihovo pomoč. Ostanki ladje bodo prepeljani v Italijo in popravljeni.

ANGLESKO LETALO IZGINILO

LONDON, 26. jan. Reuter. Zrakoplovno ministrstvo javlja, da je angleško letalo, ki je odletelo iz letališča na izvidniški polet v severnozahodni Franciji, izginilo.

Šle načina za skupen nastop proti vsem poizkusom vdora v njih interesno področje, na Balkan in v Prednjo Azijo. Naj se pa dogodki razvijajo kakor koli, ob vsakem premiku evropskega spora na jugovzhod in Kavkaz bodo imela oporišča Italije in zahodnih sil velevažno, odločujočo vlogo pri operacijah v zaledju vzhodnega Sredozemlja.

Domači zapiski

Cvetković in dr. Maček o volivnem zakonu in volitvah

Po zaključku zasedanja glavnega odbora JRZ je dr. Maček dejal novinarjem: »Nisem sklenil sporazuma z JRZ, ampak z drugimi činitelji in z Dragišo Cvetkovićem kot predsednikom vlade. Zato naziranje JRZ v tem pogledu ni odločilno. Tudi v bodoče bom zastavljal vse sile, da ministrski svet še te dni sprejme volivni zakon. Kdaj bo ta zakon postal veljaven in kdaj bodo razpisane volitve, pa ni odvisno samo od mene.« — Na vprašanje, če ima kaj pripomniti izjavi dr. Mačka, je Cvetković odgovoril: »Znana mi je izjava dr. Mačka, ki mi jo je osebno sporočil. Izjava je popolnoma umestna, kajti sporazum predstavlja ureditev važnega državnega vprašanja in ni bil nikoli predmet strankarskih razgovorov ali pogajanj. Prizadeval si bom kakor doslej, da se v celoti izvede in v duhu, v katerem je sklenjen. JRZ kot takšna sploh ni sodelovala pri pogajanjih in razgovorih, ampak sem si jaz kot predsednik odgovorne vlade že takoj v začetku zastavljal nalogo, da se lotim ureditve tega važnega vprašanja, a JRZ je sporazum v celoti odobrila. Kar se tiče drugega dela izjave dr. Mačka glede sprejetja volivnega zakona, je v vladi enodušnost in bo v kratkem sprejet.«

Politični zakoni pred ministri

V kabinetu predsedništva vlade je bila včeraj konferenca ministrov, ki je razpravljala o novih političnih zakonih. Po seji je pravosodni minister dr. Marković dejal, da »so na konferenci proučevali predvsem zakone o zborovanjih. Želja vseh je, da bi bil volivni zakon najboljši. Objavljen je bil en načrt, da se sliši mnenje javnosti in kar je dobrega, bo še sprejeto.« Minister dr. Čubrilo je dodal, da bodo novi politični zakoni najliberalnejši, kar smo jih imeli doslej.

Nade južnovzhodne Evrope v dr. Mačka

Pod naslovom »Dr. Maček Cavour južnovzhodne Evrope?« piše bukareški list »Le Moment«, da je dr. Maček postal od šefa HSS voditelj Kmetoske demokratske koalicije. Po rešitvi notranjih problemov Jugoslavije ima pred očmi vprašanja Balkana in južnovzhodne Evrope. Dr. Maček je v duši in po svoji misli pravi revolucionar, ker razume v globini balkanski problem. Nacionalist, a ne šovinist, religiozen pa ne klerikalen, kmet in sprotnik buržoazije, agrarec, agrarec, a ne nasprotnik buržoazije, agrarec, a države ločeno ne morejo upreti večjim silam. Dr. Maček uživa izven Hrvatske in Jugoslavije avtoriteto, ki v balkanskih državah stalno narašča. V Bolgariji ga ceni narod največ od vseh balkanskih državnikov. Zato bo dr. Maček lahko odigral značilno vlogo v dobi, ki nas sili k zblizanju.

Posveti med radikali in JRZ

Predsednik vlade Cvetković se je sestel s podpredsednikom glavnega odbora Radikalne stranke Trifunovićem. S tem v zvezi javljajo, da skušajo najti osnovo za sodelovanje razcepljenih radikalov za vladno skupino JRZ.

Preureditev države in Hrvatska

»Treba je samo pogledati na zemljevid, pa vidimo, da Hrvatska ne more ostati v sedanjem obsegu. Dobiti mora prirodno razmejitev in ji omogočiti uspešno gospodarsko življenje in razvoj. Cel niz krajev gravitira gospodarsko in zemljepisno k Hrvatski. Izvzemši Slovenijo, ima Jugoslavija značaj elipse z dvema žariščema, v Beogradu in Zagrebu. Nemogoče je kraje, ki so s centripetalno silo vezani na Zagreb, odtrgati samovoljno od njega in jih priključiti Beogradu. Formiran pred volitvami bi državni teritorij izven Hrvatske postal domena elementov, ki bi vodili volitve, kakor bi hoteli. Na to pa hrvatski narod nikoli ne bo pristal.« (»Hrvatski dnevnik«).

ANGLESKE BALONSKE MREŽE

LONDON, 26. jan. Havas. »Press Association« javlja, da Anglija z veliko naglico dopolnjuje pas obrambnih balonskih mrež v zraku. Že doslej se razprostirajo te 700 milj daleč nad poedinimi suhozemnimi in pomorskimi oporišči Anglije.

SPREMEMBE V AMERIŠKI VLADI

WASHINGTON, 26. jan. Havas. Predsednik Roosevelt je obvestil senat, da je imenoval Louisa Hamiltona iz New Jerseyja za pomočnika mornariškega ministra. Hamilton je nastopil mesto Edisona, ki je imenovan za ministra.

NOV GOSPODARSKI POSVET

LONDON, 26. jan. Havas. Francoski minister za trgovinsko mornarico je dospel v London z letalom društva »Air France« V njegovem spremstvu sta ravnatelj pomorskega transporta in predstavnik ministrstva trgovinske mornarice v Londonu. Ris se bo posvetoval z angleškim ministrom trgovinske mornarice in z drugimi člani izvršnega komiteja.

AHMED HILMI PAŠA SE VRAČA

JERUZALEM, 26. jan. Havas. Visoki komisar je dovolil Ahmedu Hilmi paši povratek v Palestino. Paša je eden izmed arabskih vodij upora, ki so bili 1937 izgnani iz dežele v internacijo.

NOVI POTRESNI SUNKI V TURCIJI

ANKARA, 26. jan. Havas. Včeraj je bil v pokrajini Sivas nov potres. Čutili so se trije zaporedni sunki, ob 10.50, 11.09 in 12.20. Istočasno se je ponovil potres tudi v pokrajini Zila. Napravljen ni nobene škode in tudi človeških žrtev ni bilo.

Mariborska napoved. Pretežno oblačno obeta se toplejše vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura -0,8, danes najnižja -3,2, opoldne -1,2.

Borza. Curih. Beograd 10, Pariz 10,07 London 17,77 1/2 Newyork 44,6, Mišau 22,51, Berlin 178,70, Praga 5,30, Budimpešta 3,35, Bukarešta 3,30.

Novice

Preskrba tekstilne indrustije s surovinami

Tuje tekstilne surovine je treba nadomestiti z domačimi surogati

Vprašanje tekstilnih surovin je v zadnjem času posebno aktualno. Vsako leto uvaža naša država iz tujine za eno milijardo 400.000 din raznih tekstilnih surovin. Največ uvažamo bombaža in bombažnih izdelkov, in sicer nad 33 tisoč ton v vrednosti 800 milijonov din. Od tega odpade na surov bombaž 14 tisoč ton, na bombažno prejo 16 tisoč ton ter nekaj nad 3 tisoč ton na tkanine in trikotažo. Razvoj tkalnic je tako velik, da imamo v vardarski banovini, domača proizvod-bombaž. Omeniti je tudi treba, da je nastal zastoj v uvozu bombažne preje in surovin sploh. Zato bo treba misliti na osamosvojitve glede tekstilnih surovin.

O vprašanju emancipacije glede tekstilnih surovin je napisal ravnatelj Tekstilne šole v Kranju dr. inž. Franjo Kočvar v strokovni reviji »Industrija i rudarstvo« zelo zanimiv članek, iz katerega posnemamo zaradi važnosti glavne misli. Članek poudarja, da je treba povečati domačo proizvodnjo bombaža. V zadnjih letih se je ta sicer že precej povečala, vendar pa bo treba še mnogo storiti. Z bombažem je posejano 3500 ha zemlje v Vardarski banovini. Domača proizvodnja bombaža krije povprečno 4 odstotke potreb domačih bombažnih predilnic. Domači bombaž odgovarja kakovosti severno-ameriškega. Če bi se malo bolj pobri-gali za proizvodnjo domačega bombaža, bi ta lahko kril 50 odstotkov domače potrebe. Ostalih 50 odstotkov pa bi lahko krili z bombažnimi surogati. Najprimernejši surogat bi bila kopriva, katero bi lahko v velikih količinah gojili v dolinah Drave, Save, Donave in Tise. Kopriva se prede na isti način kakor bombaž. Drug nadomestek za bombaž bi bila kotonizirana konoplja. Te pridelamo letno 38.000 ton, vendar pa je kotonizirana konoplja

stodstotno dražja od bombaža.

Del bombaža in volne bi bilo treba nadomestiti z umetno svilo ali s celulozno volno. Surovin za umetno svilo imamo pri nas dovolj, nimamo pa še tovarne za izdelovanje te svile. Leta 1935 smo uvozili za 94 milijonov din prediva umetne svile. Ta denar bi lahko ostal doma, če bi se zavedali važnosti domače izdelave umetne svile in njene preje.

Velika škoda je tudi za 45 milijonov din, ki jih damo vsako leto za uvoz jute. Juta pri nas sicer ne uspeva, imamo pa zato dosti dobrih nadomestkov. V Nemčiji so juto nadomestili z našo konopljo, kar bi lahko tudi mi storili. Če bi monopolna uprava, ki je glavni konsument jutinih vreč, odredila, da morajo biti vre-

če izdelane iz domačih surovin, bi tekstilna industrija kaj kmalu našla juti enakovredna nadomestila.

Mnogo grešimo tudi pri volni. Po številu ovce je Jugoslavija na osmem, po kakovosti volne pa skoraj na zadnjem mestu. Okoli 9 milijonov naših ovce daje letno 15 tisoč ton mešane volne, ki se uporablja večinoma v domači obrti. Le deset odstotkov naše volne je za industrijo. Letno pa uvozimo okoli 5500 ton volne v vrednosti 350 milijonov dinarjev. Tudi v tem pogledu bi morali bolj gledati na interese tekstilne industrije, kar bi bilo v korist celotnemu narodnemu gospodarstvu. Na ta način bi ostale doma velikanse vsote denarja, ki gre sedaj za razne surovine v tujino.

Ljutomeru - ljudsko univerzo

Ljutomer je kulturno in narodno središče vse Prlekije. Mnoga kulturna, narodna društva in druge ustanove vrše tu kulturno, narodno in narodno-obrambno delo, v dobrobit splošnosti in vsemu obmejnemu prebivalstvu. Vsem tem ustanovam, od katerih delujejo mnoge že izza predvojne dobe, gre zasluga, da so danes in so bili prej, baš Prleki tako zavedni in so danes pravi stebri in korenine tu ob neposredni bližini naše severne meje.

Vendar pogrešamo danes v Ljutomeru važno kulturno ustanovo, ki je namenjena najširši javnosti. Z rednimi tedenskimi predavanji, bi v zimskih mesecih lahko ljudska univerza v Ljutomeru izobrazila naše ljudstvo v vseh panogah gospodarstva, ga seznanjala z važnimi dogodbi na svetu in posebno pa še poudarjala razne pereče probleme. Ljudska uni-

verza, bi podpirala in pomagala pri kulturnem in narodnem delu vsem ostalim društvom in ustanovam in bi mogoče pritegnila še številne one, ki danes stoje ob strani in se otrsajo vsakega takega dela. Za vzgled bi ji naj služila agilna Ljudska univerza v Studencih pri Mariboru, ki v delavskem centru mariborskega predmestja opravlja že nad deset let ogromno kulturno in narodno delo.

Ustanovitev ljudske univerze bi sigurno pozdravil najširši krog našega prebivalstva in različni predavatelji bi lahko z vsestransko pripravljenimi predavanji mnogo koristili. Prostora je dovolj na razpolago, v sokolskem domu je celo kino aparaturna, ki bi predavanje lahko ponazarjali s slikami. Seveda bi morala tako ustanovitev podpreti predvsem občina in druge ustanove.

Ko so Tavžičevo našli v nezvesti, so takoj poklicali zdravnika, vendar pa je kinetika čez nekaj dni umrla. Tudi njeno sorodnico, ki je spala v sosedni sobi, so začeli dušiti plini, ali ta je pravočasno vstala in odprla okno.

Centenim naročnikom, ki včerajšnje številke »Večernika« niso prejeli, sporočamo, da je izostala iz vzroka, ki leži izven našega območja.

Uredništvo in uprava.

O Pri smučanju v Meži je padel in si zlomil nogo 10 letni Jožef Zagorec. Ista nesreča je zadela 11 letnega sina tovarniškega delavca Vladislava Jakopina iz Soštanja.

Vaš uspeh: mali oglasi v »Večerniku«!

Katera podjetja so povišala mezde

Na seji tarifnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani se je ugotovilo, katera podjetja v Sloveniji so doslej sledila pozivu zbornice TOI za zvišanje mezd zaradi nastale druginje. Doslej so zvišala mezde naslednja podjetja:

1. Člani »Zveze delodajalcev tekstilne stroke« (40 podjetij) so na poziv svoje zveze tekom novembra zvišali mezde za 10%.
2. Tekstilna tovarna za pliš Eifer, Ljubljana, je dala s 1. jan. 1940 še novih 10%, tako da znaša skupni povečanje 20%.
3. Združene tvornice stekla d. d. Hrastnik so priznale s 1. dec. 1939 na plače do 500 din v 14 dneh 20%, na plače od 500 do 600 din v 14 dneh 15%, na plače nad 600 din v 14 dneh 10%.
4. Trboveljska premogokopna družba za rudarje, cementarno in apnenice za 8% do 10%.
5. Šumska uprava kneza Auersperga v Jelendolu je s 1. jan. 1940 zvišala plače za 10%.
6. Cinkarna d. d., Celje, je s 1. dec. 1939 zvišala plače za 15%.
7. Rudnik Pečovnik, Celje, s 1. dec. 1939 za 8 do 14%.
8. »Saturnus« d. d., Ljubljana: I. grupa 25%, II. 15%, III. 13%, IV. grupa 10%.
9. Samotna tovarna Stora za 12%.
10. Zugmayer i Gruber, Slov. Bistrica, za 20%.
11. Industrija platnenih izdelkov Majdič, Škofja vas, za 10%.
12. Tovarna Brečko, Celje, s 1. dec. 1939 za 10%.
13. Čevlarska podjetja v Ljubljani s 1. jan. 1940 za 15%.
14. Krolaška podjetja v Ljubljani s 24. dec. 1939 za 12%.
15. Tvornica Tanin, d. z o. z., Medvode, z 19. dec. 1939 10%.
16. Gozdni urad K. Borna, Tržič, s 1. dec. za 11%.
17. Tovarna lepence in lesovine, Prevalle, za 17%.
Profesionistom pa še posebej za 0,25 din na

uro s 1. dec. 1939. — 18. Artur Perger, tovarna lepence, Mislinje, s 1. dec. 1939 za povprečno 10%. — 19. Pekovska podjetja v Ljubljani s 1. jan. 1940 za 15%. — 20. Tovarna usnja Mergenthaler, Moste, je zvišala poročenim delavcem urne mezde za 0,40 din na uro. — 21. Tovarna za dušik d. d. Ruše je uvedla s 1. dec. posebno doklado in sicer: za samce 100 din na 14 dni; za poročene 120 din na 14 dni; za poročene z več kot 3 otroki 180 din na 14 dni; za vajence 50 din na 14 dni. — 22. Kemična tovarna Moste je zvišala vse plače za 25 din tedensko. — 23. Tovarna za kleti, Moste, je dala na vse plače 24 din doklade tedensko. — 24. Remec & Co., Duplica, je s 1. jan. 1940 priznal doklado v znesku cca. 10% osnovnih mezd. (Mesečne doklade: vajenci 35 din, moški samci 65 din, moški oženjeni 80 din, ženske 55 din. — 26. Tvornica čevljev Peko, Tržič, za 0,50 din na uro. — 26. Grafična podjetja v Sloveniji so z 11. dec. priznala: kvalificiranemu delavstvu 36 din na teden, moškimi pomožnim delavcem 22 din na teden, ženskimi pomožnim delavkam I. kat. 18 din na teden, ostalim ženskimi delavkam 16 din na teden. — 27. Združene papirnice Vevče-Goričane so dale druginjsko doklado po 4 din na delovni dan s 1. dec. 1939 ter prekategorizirali s 1. jan. 1940 nad 120 delavcev v višjo kategorijo. Povečanje znaša povprečno 10–13%. — 26. Kamniška korporacija je s 1. dec. 1939 zvišala mezde: samskim in poročenim delavcem brez otrok 0,25, poročenim s 2 otrok 0,35, poročenim s 3 in več otroki 0,50 din na uro. — 29. Kemična tovarna Liboje s 1. an. 1940 vsem delavcem po 50 din mesečno. — 30. »Šešira« tovarna klobukov, Škofja Loka, za 0,55 din na uro. —

31. »Jugotanim« d. d. Sevnica, s 1. dec. 1939 0,50 din na uro. — 32. Parna žaga v Sevnici s 1. nov. na uro za 0,30 din. — 33. Mokro-noška tovarna usnja za 0,50 din na uro. — 34. Tovarna usnja Woschnag, Soštanj, s 1. dec. 1939 0,40 din na uro. — 34. Kamnolom Hauck, Trbovlje, s 1. dec. 1939 urne mezde z 0,50 din. — 36. Sever & Co., trgovina s semen, Ljubljana, s 16. dec. za 5 din ženskam in 10 din moškim na št. — 37. Kranjska industrijska družba, Jesenice, je dala enkratni nabavni prispevek in sicer: oženjenim delavcem in vdovcem po 300 din; samskim delavcem po 175 din; delavkam po 125 din; mladoletnim delavcem in vajencem po 75 din. — Nadaljnja so v teku.

Če pri tem upoštevamo, da je pri OUZD prijavljenih okoli 24 tisoč podjetnikov in če od tega števila odračunamo 6.000 (prijava služkinj), vidimo, da je poziv zbornice TOI upoštevalo najmanj 18 tisoč podjetij. Poziv zbornice TOI je imel do sedaj torej le malo odziva. Če so zmogli eni, bi verjetno mogli tudi drugi, predvsem pa velika podjetja, ki jih je v Sloveniji okoli 250 (podjetij, ki zaposlujejo nad 50 delavcev).

Delavska zbornica pričakuje, da bodo oni slovenski podjetniki, ki doslej v odnosih do svojega delavstva druginje še niso upoštevali, to storili čimprej. Delavska zbornica bo po svojih močeh skrbela, da bo slovenski delavski in nameščenski stan pred druginjo zanesljivo zaščiten.

Vinski sejem v Ivanjkih

V torek je bila pr nas v dvoran kolo-dvorske restavracije 15. razstava vina in vinjski sejem, ki ga je priredila Vinar-ska zadruga »Jeruzalemcen«. Na razsta-vo je bilo poslanih 100 vzorcev vina od teh 85 vzorcev sortiranega, ostalo pa iz mešanih nasadov. Na prodaj navedene količine vina so znesle 4300 hl. Vse raz-stavljeno vino je bilo iz ormoško-ljuto-merskega vinskega okoliša. Cene so se gibale od 4–5 za navadna in 6–8 din

za boljša sortirana vina.

Vino, ki je letos zaradi večje količine sladkorja nekoliko kasneje dozorelo, je sedaj že po večini čisto, prijetnega har-moničnega okusa z malo množico kisli-ne. To se je prav posebno opazilo, da imajo vina letnika 1939 razmeroma malo kisline, izvzemši le malo slučajev.

Na uspeh sejma je neugodno vplival prejšnji dan zapadli sneg in zameti.

SUVOBORA NI VEČ

Počitniško rezidenco našega kralja na Bledu so do temelja podrli. Spomladi bo-do začeli na istem mestu graditi nov gradič; prejšnji Suvobor je bil star 50 let. V okolici Bleda pa bodo začeli gra-diti za člane kraljevskega doma več pla-ninskih koč. Hiše bodo zgrajene v alp-skem slogu. V Ravneh bo zgrajeno na-selje 14 hišic, ki bodo stale po 100 do 150 metrov vsake, ter se bo imenoval Andrejeva vas. Nekaj teh koč bo zgra-leno za goste in sošolce mladega kralja.

KONFERENCA TISKARNISKIH PODJETIJ

Te dni je bila v Beogradu konferenca zveze organizacij tiskarniskih podjetij. Delegati na konferenci so ugotovili, da je nastopila zaradi povišanja cen papirju, svincu, barvam, kemikalijam in zaradi zvišanja mezd, precejšnja stagnacija v tiskarnah. Zato so bile katonazne tovar-ne in knjigovoznice prisiljene povišati ce-ne proizvodov.

n. Angleski trgovski parnik »Grotho« je priplul v Dubrovnik ter pripeljal za nas veliko količino tekstilnega blaga. Parnik je nato nadaljeval vožnjo proti Benetkam.
n. Na pogreb kneza Kristofora je odpo-lovila tudi kneginja Olga. Včerašnji po-greb v Atenah je bil zelo svečan. Po-kojni je bil stric naše kneginje Olge.
n. Pomorski promet je zaradi vremen-skih nepriklj ob naši obali skoraj po-polnoma zastal. Mnogo parnikov ni pri-spele v domače luke, ker so jih zadržali viharji.
n. 150 letna starica Stana Siničeva živi v Ljubli pri Bosanskem Novgradu. Novi-narjem je pravila, da je dosegla tako vi-soko starost, ker je vedno ležala na trdih tleh. Jedla žgance, mleko in sir, pila črno kavo in kadila.

Mar bor

Mariborski Angleški klub med najstarejšimi v naši državi

Svečana otvoritev novih prostorov v Krekovi ulici

Mariborski Angleški klub je dobil v Krekovi ulici 14 nove prostore, ki so praktično in zelo okusno urejeni. Sinoči je bila otvoritev teh prostorov. Zbrali so se odlični predstavniki mariborskega javnega življenja, med drugimi tudi ravnatelj »English Reding Room« v Zagrebu Mr. Frodsham, tukajšnji francoski konzularni zastopnik dr. Rapotec, tajnik mariborskega Francoskega kluba prof. Gasparin, ravnatelj »Putnika« Loos, zastopnik ptujskega An-

gleškega kluba g. Bratkovič in drugi.

Uvodoma je imel predsednik Angleškega kluba prof. dr. Kotnik lep nagovor, v katerem je prikazal dosedanje klubovo uspešno delo in poudarjal pomen novih prostorov. Nato je govoril učitelj angleščine Mr. Boughey, ki se je prisrčno zahvalil vsem za veliko klubovo pridobitev. Ravnatelj Mr. Frodsham iz Zagreba je izročil pozdrave zagrebskega

angleškega konzula Mr. Rappa, ki budno zasleduje delo mariborskega kluba. Izmed 30. angleških klubov v naši državi je bil mariborski med prvimi ustanovljen pred 13. leti. Klub ima bogato knjižnico, ki šteje 800 angleških del. Tudi čitalnica je precej bogata. Mariborski Angleški klub je bil pohvaljen celo z najvišjega mesta v Londonu, kar mu bo v spodbudo za uspešno nadaljevanje začtega dela.

Maribor je pojedel za 30 milijonov mesa

Mariborski želedec je zelo velik. Poleg ogromne količine drugih živil so Mariborčani lani pojedli 3.166.576 kg mesa. Vsa ta velikanska količina mesa je šla skozi mestno klavnico, ki je imela v preteklem letu res izredno velik promet. V mestni klavnici so lani mesarji zaklali 307 bikov v skupni teži 76.750 kg, 1410 volov, ki so tehtali 423.000 kg, nadalje 2645 krav, od katerih je bilo 529.000 kg mesa, 922 telic s težo 184.400 kg, 3601 telet, ki so tehtala 144.040 kg. Svinj so lani zaklali 6.442 v skupni teži 507.280 kg. Konjskega mesa je bilo lani od 294 konj 148.750 kg. Zelo malo je bilo lani drobnice.

V klavnici so zaklali le 7 ovc in koz ter enega kozliča, kar je dalo 75 kg mesa. Poleg tega smo lani uvozili 595 goved s težo 148.750 kg, 13.722 telet v skupni teži 548.800 kg in 7.654 svinj, ki so dale 517.435 kg mesa. Če prištejemo k živini, ki je bila zaklana v klavnici, še živino, ki je bila že zaklana uvožena, vidimo, da je Maribor preteklo leto snedel 1.177.500 kg govedine, 877.320 kg telatine in 1.067.802 kg svinjine. Če računamo govedino povprečno po 8 din kg, teletino in svinjino pa po 10 din kg, ugotovimo, da so lani porabili Mariborčani samo za meso okoli 30 milijonov din.

Zaradi mraza sta mu odpadli obe nogi

Že včeraj smo na kratko poročali o žalostni usodi doletnega nezaposlenega trgovskega pomočnika Miroslava Mariniča, ki ga je orožnik našel v Marinovem hlevu v Zg. Radvanju skoraj popolnoma zamrznjenega. Marinič je bil zaposlen pri sekanju ledu za pivovarno Union. Pri tem je zaradi pomanjkljive obleke in obutve ter slabe prehrane strahovito ozebel. Z zadnjimi napori se je pred osmimi dnevi

zavlekel v hlev posestnice Marinove in legel pod jaso. Tam je ležal nezavesten vse do včeraj, ko ga je našel orožnik Mrdinja, ki ga je privabilo pretresljivo ječanje. Mladi nesrečnej mu je namesto odgovora pokazal obe nogi, ki sta mu odpadli v gležnjih in ju je držal v rokah. Moža brez nog so nemudoma prepeljali v bolnišnico.

Preteklo leto je umrlo tudi 15 vojakov in 4 kaznjencev. Vseh pogrebcev je bilo lani 800, in sicer pogrebcev prvega razreda 10, drugega razreda 53, tretjega 91, četrtega 95, petega 137, šestega 76, sedmega 95, nadalje 59 otroških, 38 ubožnih, 131 bolniških in 15 vojaških. Lani je bilo v Mariboru 30 samomorilcev, od teh 27 moških.

m K pošti v Mariboru je premeščen Vladimir Skopin od mestne pti sekcije v Ljubljani. Uradniški pripravnik Ivan Rožman pa je premeščen iz Maribora k poštno telegrafski sekciji v Ljubljani.

m 529 obsojencev in 74 pridržancev je sedaj v mariborski kaznilnici. Od otvoritve pa do konca preteklega leta je bilo v kaznilnici že 14391 obsojencev.

m Drava je zamrznjena od Fale do Dravograda. Ponekod je tako debel led, da vozijo z vozi preko reke. Falska elektrarna priporoča mariborski industriji, da v večernih urah omeji svoje obrate.

m Zaklonišče v Košakih. Košaka opelkarna gradí veliko zaklonišče proti zračnim napadom. Namenjeno je za opekarniške delavce.

m Zdravniški obisk na domu. Da se čas zdravnikov čim koristneje izrabi, opozarja poslovilnica OUZD v Mariboru vse svoje zavarovance in njih svoje, naj kličejo rajonske zdravnike na dom najkasneje do 14. ure. Po 14. uri naj kličejo zdravnike na dom le v neodložljivih primerih.

m Samomor prikljubljenega mladeniča. Od Sv. Trojice v Slovenskih goricah so pripeljali v mariborsko bolnišnico 25 letnega trgovskega pomočnika Franca Podhostnika, ki je v samomorilnem namenu izpil precej očetne kisline. Mladenec je v bolnišnici v silihi mukah izdihnil. Vzrok tragične smrti prikljubljenega mladeniča ni znan.

SE O TRAGIČNI SMRTI MIRE FRANKOVE

Včeraj popoldne so velike množice ljudi romale na pobreško pokopališče, kjer leži v mrtvašnici tragično preminula 16 letna predilka Mira Frankova. V našem predništvu se je zglasila pokonična prijateljica gđ. Sonja Wuttejeva in nas zaprosila, da odločno odklonimo vse zlonamerne govorce o nesrečni Miri. — Hkrati izjavlja gđ. Wuttejeva, da bo proti vsakomur, ki bo o njej širil v zvezi s smrtjo Frankove neresnične vesti, sodno postopala.

NAD MILIJON POTNIKOV NA MESTNIH AVTOBUSIH

Preteklo leto je mariborski mestni avtobusni promet vzdrževal 4 mestne, 7 podeželskih in 2 sezonski prog. Vsi avtobusi so lani prevozili na 561.175 km skupno 1.249.038 potnikov. Od ustanovitve leta 1926. pa do konca preteklega leta je mestni avtobusni promet prevozil že 6.442.493 km. Ob koncu leta je imel avtobusni promet 24 avtobusov, od katerih je 20 novih. Statistika zgovorno kaže na zelo lep razvoj avtobusnega prometa. Poudariti je treba, da je v zadnjem času mesto prevzelo več novih podeželskih prog, ki so tako prišle v domače roke.

STO OBRITNIŠKIH ROK NA DELU V NARODNEM DOMU

Obrtniki v obmejnem Mariboru se res pravilno zavedajo pomena lastnega obrtniškega doma, ki ga bodo v doglednem času pričeli graditi. Do cilja pomagajo obrtništvu vsakoletni obrtniški plesi, ki spadajo med najlepše mariborske družabne prireditve. Obrtniki pa si tudi močno prizadevajo za lep uspeh. Okoli 50 obrtnikov je celih 14 dni pripravljalo dvorane v Narodnem domu za sobotno prireditev. Vodstvo dekoracijskih del je bilo v rokah neutrudljivega g. Franja Horvata in prav tako požrivovalne gospe Betke Lešnikove. Dvorani sta spremenjeni v pravi raj, kjer bo ta obrtniška domačnost in družabnost v soboto zadovoljila vse, ki bodo s svojim obiskom pripomogli k čimprejšnji zgraditvi obrtniškega doma v Mariboru.

800 POGREBOV V PRETEKLEM LETU.

Mariborski Pogrebni zavod je lani obravnaval 858 smrtnih primerov. V mestu je umrlo 319 moških, 307 žensk, 52 dečkov in 37 deklic. V bolnišnici pa 66 moških, 34 žensk, 17 dečkov in 16 deklic.

Zakonska tragedija pred sodiščem

Kaj navaja obtožnica o dejanjih, zaradi katerih je moral Josip Kugy pred sodnike

Danes je stopil pred mali kazenski senat tukajšnjega okrožnega sodišča ter se moral zagovarjati zaradi zločinov zoper življenje in telo svoje žene 54letni upokojeni policijski nadstražnik in posestnik v Frankopanovi ulici Josip Kugy, ker je zaradi težke bolezni svojo onemoglo ženo Eleonoro, za katero je bil dolžan skrbeti, zaklepal v nezakurjeno stanovanje, kjer jo je pušchal brez pomoči in nadzorstva ter ji ni dal zadostne hrane in obleke in je ni poslal v bolnišnico, da se je reva zaradi tega posušila v skelet ter umrla.

Ko so oblastva zvedela za vso zadevo, je bilo za nesrečno ženo že prepozno, preiskava sama pa je ugotovila naravnost grozotne stvari. Kugy se je poročil z Eleonoro 21. februarja 1920, ko je bil star 34 let, njegova žena pa 55 let, torej za celih 21 let starejša. Zakon je bil nesrečen že z vsega početka. Več kakor očitno je, da je Kugy poročil starejšo Eleonoro samo zaradi premoženja, saj je že tri dni pred poroko njegova bodoča žena podelila v dečni pogodbi Kugyju vso posest: stanovanjsko hišo v Frankopanovi ulici v Mariboru in vinogradna posestva v Košakih, vredno oboje do 400 tisoč dinarjev.

Zaradi vednih nesporazumov pa je hotela Eleonora moža že 1931. leta tožiti za ločitev zakona. Vendar pa je iz strahu pred možem dolgo oklevala, dokler ni končno vložila pri okrožnem sodišču v Mariboru 1932 leta tožbo in zahtevala razveljavljenje ženitne in dedne pogodbe. V tožbi je navedla, kako se je Kugy postal vsega njenega premoženja, da ji neče dati nobenih pojasnil glede gospodarskega, da ji ni zvest ter da jo življenjsko ogroža. Preden je minilo leto, je Ku-

gyjeva tožbo umaknila. Razmere na njenem domu pa se zaradi tega niso nič kaj izpremenile.

Najhujše nad ubogo ženo pa je prišlo, ko je začetkom lanskega leta težko zbolela, tako da se ni mogla ganiti več iz izbe ter je bila za vedno privezana na posteljo. Kugy ni najel vkljub ogromnemu premoženju, ki mu ga je prinesla žena in vkljub pokojnini, ženi nobene pomoči, ampak jo je nasprotno pušchal bolno, kakor je bila, samo doma, sam pa odhajal že v zgodnjih jutrih na posestvo v Košake. Žena je ostajala doma v nezakurjeni sobi ter je vsa trepetala od mraza. Sama si ni mogla pomagati, koga drugega pa ni bilo k njej. Edino včasih je prišla po poldnevih Jožica Pucova ter ji pomagala. Dvakrat pred njeno žalostno smrtjo jo je obiskal tudi pater Kacijan Farič. Prvič je našel sobo nezakurjeno, že no pa slabo oblečeno ter vso drgetajočo. Žena se je skozi dan zatekala tudi k najemnici Jožici Pucovi, kjer je tudi polegala na njeni postelji. Stranke so končno začele moža samega nagovarjati, da bi bilo dobro, če bi poklical zdravnika, on pa je na to cinično dejal:

»Kaj mislite, da ji bo trideset let nazaj dal?«

Končno pa je le poklical dr. Zirngasta, kateri pa bolnice ni mogel pregledati, ker je bila prestaba. Zato je zdravnik naročil Pucovi hčeri, naj pošljejo gospodinjjo v bolnišnico, na kar je Pucova zdravniku odgovorila, da to ne bo mogoče, ker Kugy noče ničesar plačati. Zdravnik je ugotovil, da je bolnica zapuščena in slabo neopovana. Drugega zdravnika, dr. Al. Daradžija, ki je bil klican, je bolnica prosila, naj jo pošlje v bolnišnico, obenem pa mu je tožila, kako mož komaj čaka

LOVSK. PLES

priredi Sokol Marenberg-Vuhred
1. februarja ob 20. uri. Zaveda
Slovenc. vabjeni v obmejno postojanko.

m Združenje krojačev v Mariboru poziva vse mojstre in mojstrinje, ki izvršujejo obrt sami ali do dva pomočnika, da se nemudoma zglasijo v združni pisarni, kjer dobijo potrebne formulacije v svrhu vložitve davčne prijave-pavšalacije.

m Tudi zadnjega člana Roganove razbojniške tolpe Franca Kneza so prijeli v Celovcu in ga zaradi tatvin zaprli.

* Obrtnik je najboljši trgovčev odjemalec, trgovec pa na plesu njegov obiskovalec. Zato v soboto to — drugam naj ne poroma, kot na zabavo v prid le Obrtniškega doma! Bo okrasitev lična in družba najbolj mična, pa godba prvovrstna, postrežba vsa odlična. Zakurjenje bo toplo, gori bo velik kres, ko v Narodnem domu obrtniški naš ples.

* Broadway Band ostane samo malo časa v Mariboru.

* Za obrtniški ples strokovne frizure salon Knez, Kneza Koclja 24.

* Ali že veste? Tradicionalna »Gala reduta« ISSK Maribor se vrši letos kot jubilejna 20 letna prireditev v posebnem sijaju na pustno soboto (3. febr.) v Sokolskem domu (Union).

* Mesarski ples, ki ga priredijo mesarski in klobasičarski pomočniki pod pokroviteljstvom mojstrov v korist pomočniškemu podpornemu skladu, bo to soboto, 27. januarja, v lepo dekorirani Gambri-novi dvorani z začetkom ob pol 21. uri. Godba: Maks Schönherr. K obilnemu obisku vabi prireditveni odbor.

* OBRITNIŠKI PLES 27. I. NARODNI DOM

* Svetosavska proslava v soboto, 27. I. m. Sodelujejo pevski zbor »Jadran-Nanos«, operni pevec g. Manoševski, violončelist g. Bajde, ravnatelj Glasbene Matice, pianist g. dr. Klasinc in vojaški orkester.

Kino

* Grajski kino. Danes sijajna veseloigra »Oče proti volji«. Heinz Rühman, Carola Höhn.

* Esplanade-kino. Najnovejša razkošna veleopereta z Jeanette Mac Donald, »Sre-nada ljubezni«. Izredno zabavna vsebina, humor, prekrasno petje.

* Union kino. Do vključno torka »Šej-kova hči«. Orientalni vesele film, krasna vsebina, očarujoča muzika z Denise Bosc, klasično pariško lepoto v glavni vlogi.

Mariborsko gledališče

Petek, 26. Zaprlo.
Sobota, 27. ob 20.: »Konto X«. Red C.
Nedelja, 28. ob 15.: »Via Mala«. Znižane cene; ob 20.: »Zaroka na Jadranu«. Znižane cene.

na njeno smrt, da bi se lahko poročil z neko mlajšo.

Obenem so začele prihajati na policijo ovadbe, vendar pa policijski organi niso mogli ničesar določenega ugotoviti, ker so se stranke bale Kugyja. Zvedeli so le, da je Kugy z ženo surov, da jo tepe in strada. 25. januarja lani — torej pred letom dni — se je oglasil pri nesrečni policijski nadstražnik Lavrenčič, katere-mu pa je žena rekla, da mož zanjo dobro skrbi in da se ji dobro godi. Po stražni-kovem odhodu pa je zaupala ženskam, da si ni upala povedati resnice, ker se je bala moža. Ko je prišla na obisk k neki stranki v hišo Glaserjeva, je slišala, kako je bolnica razbijala po zaklenjenih vratih, vpila, da je lačna in da noče umreti. Nekoč drugič pa je Glaserjeva slišala, kako je Kugy ženo zmerjal in preklinjal. Glaserjeva je tudi videla Kugy-jevo, kako je pozimi 1938 prišla k me-sariju ter zahtevala nekaj mesa, ker je lačna. Mesar pa ji je odvrnil, da ji ne sme dati več mesa kakor za 3 din, kar je naročil Kugy.

Končno so le Kugyjevo 9. februarja na odredbo mestnega fizikata odhajali v bolnišnico, kjer so jo fotografirali in steh-tali: živ skelet je tehtal komaj 25 in nol kilograma. Nekaj dni pozneje (20. III.) je Kugyjeva umrla. Pri razfelesenju so »dravniki ugotovili popolno atrofijo (osu-šenje) mišičevja in vseh notranjih or-ganov. Soločna oslabelost je nastopila zaradi bolezni, ki jo je povzročila ne-zadostna hrana. Kugy zanika vso krivdo in pravi, da je z ženo dobro ravnal. Če-raw je iz preiskave razvidno, da jo je orabil za lase in tolkel z olavo no mizi, da je kazala nesrečna žena že znake blaz-nosti.

Zanimivosti

Zakaj se USA nočejo vtikati v evropsko vojno

Stališče bivšega predsednika Herberta Hooverja o nevtralnosti Zedinjenih držav

»Smatram, da ni potrebno, da se Amerika vtika v evropsko vojno!« je v enem svojih govorov naglasil bivši predsednik



seduje ogromne imperije in stotine milijonov prebivalstva, ki je dovoljno sredstvo za obrambo. Od njih samih zavisi tedaj, če bodo demokracijo ohranili.

Druga stvar so napadi na one narode, do katerih ne gojimo simpatij. Ni rečeno, da naj mi ne protestiramo proti krivic, storjeni malim narodom. Naše besede pa morajo biti pozitivne, doseči morajo rezultate, ne pa agitacijo za tujo propagando.

Ako diktatorji verujejo, da mi ne bomo šli v vojno, je to zaradi tega, ker menijo, da nimamo dovolj šans, da bi dobili igro. Njihove šanse so le vojaki in topovi. V primeru, da bi morali res poseči po orožju, bo naš gnev in naša jeza tolikšna, da naša odločitev, ostati ob strani, ne bo mogla več vplivati na naše postopke.

Brutalen pritisk diktatorjev, odprava vseh pravic svobodnega človeka in brez-

obzirno preganjanje religioznih skupin so izzvali opozicijo na znotraj. Narodi, ki so spoznali svobodo, žele, da jo spet dobe.

Zakon o nevtralnosti ni glavna stvar. Nevtralnost je zadeva pravilne strategije in taktike, ki je prav tako težka, kakor ona v vojni. Mi se bomo izveleli iz vojne le, če bomo to trdno želeli. Ta želja pa mora biti močna kakor stena. Vsi oni, ki vodijo našo politiko, se morajo obvezati, da nas ne bodo potegnili v vojno, edino le v primeru, če bi bila zahodna hemisfera napadena. V evropsko politično igro naj se ne vmešavamo, le tako bomo dosegli, da ne bo treba pošiljati naše mladine na evropska bojišča.

Ne pozabi naročnine!

Angleškega časopisnega magnata, lorda Rothermera so povabili nekoč na večerjo v zelo ugledno družino, kjer je bil običaj, da so dajali gosti slugam napitnino.

Kosilo je bilo preprosto in ko se je gost dvignil, ga je spremlil gospodar do stopnic. Štiri sluge so se mu globoko priklanjali, pričakujoč napitnino. Rothermer jih je zapazil, se obrnil h gostitelju in mu smehljaje dejal:

— Kateremu od teh gospodov pa moram plačati svoj beefsteak?

Rešena poljska vojna mornarica, ki se je zdaj priključila angleški, šteje 18.170 ton. Prej je imela Poljska vojnih ladij s tonažo 26.500 ton. Poljakom se je posrečilo rešiti tudi precej trgovinskih ladij.

Smrtno kazen za nemoralno v vojski so uvedli na predlog generala Keitela v Nemčiji.



—Kaj, še vedno imate star model? In to zdaj, po avtomobilski razstavi?...

Riba je prebila ribiški čoln

Pri otoku Borneu na jugu Azije so lovili trije ribiči. Doživeli so pustolovščino, ki bi jih kmalu stala življenje. Neka holandska jahta jih je rešila iz valov.

Opazili so, kako se jim bliža velika riba, kakršne v teh vodah še niso videli. Preden so mogli ugotoviti, za katero ribo gre, se je žival z vso silo zagnala v čoln. S svojim rogom v obliki trizobnega me-

ča, je sunila žival v les in se zadržala vanj. Ker močnega roga ni mogla izdreti, je premetavala čoln sem in tja. Ribiči so bili v nevarnosti, da utonejo, slučajno mimo ploveča jahta jih je rešila.

Ladjo z ribo so spravili na kopno, kjer so dognali, da gre za pilana. Ribi so odsekali glavo, rog pa pustili v ladji, ki bo poslej razstavljena v muzeju.

Vojna se bo končala letos! Tako namreč ugotavlja francoski astronom Theodor Moreaux po sončnih pegah. Veruje, da imajo te pege močan vpliv na človeško razpoloženje. In ker bodo sončne pege letos podobne onim 1918, bo torej vojna tudi letos pri kraju...

Znamko peka na kruhu so vpeljali v Nemčiji. Na vsakem hlebcu mora biti z imenom peka precej velik pečat, ki ga je lahko že na prvi pogled opaziti. Kruh, ki ne bo odgovarjal predpisom, bo vzeti iz prometa, gospodar pa kaznovan.

Po golobu pismo nosi je zvedel o sinovem rojstvu. Neki legionar je vzel s seboj v Afriko goloba pismo nosi. Poslal ga je nato svoji ženi v Franciji. Žena je goloba obdržala, ko se ji je rodil sin, je pa odposlala v Afriko goloba z vestjo, da je legionar postal oče. Legionar je odgovoril po golobu, da se takoj vrne domov, čim mu poteče službena doba.

Volkovi so požrli nekaj mrličev, ki so po potresu v Turčiji zmrznili na poljih.

Čebele so umorile slona v Nareli v Indiji. Slon je prenašal težke hlode in pri tem zadrl v panj čebel, ki so orjaka tako opikale, da je kmalu nato podlegel.

Rockefeller mlajši, ameriški petrolejski kralj, stika za petrolejem v Romuniji.

Umetno kavo so odkrili v Nemčiji, tako vsaj trdijo pri I. G. Farbenindustrie. Ne bo se veliko ločila od naravne. V kratkem bo prišla na trg.

Dvigalo se je utrvalo na neki železniški postaji v Birkenheadu. Čez petdeset ljudi je padlo skoraj 30 metrov globoko. Nad 30 so jih zadržali v bolnišnici s polomljenimi rebri in kostmi.

Velika Britanija ima nad 5000 prostozidarских lož

Angleško prostozidarstvo se bistveno razlikuje od onega v celinskih državah Evrope. Medtem, ko je v teh prostozidarstvo omejeno le na ozek krog aristokratov in industrijskih magnatov, je frama-sonstvo v anglosaških deželah vsakomur dostopno. Imena članov se tu ne skrivajo, frama-sonske lože prirejajo celo javne kongrese, sprejeme, na katerih sodeluje na tisoče oseb. Ves angleški svet ve n. pr., da je vojvoda Connaughtski, stric angleškega kralja, že trideset let na čelu lož kot veliki mojster. V anglosaških deželah je celo mnogo protestantskih pastorej, ki so člani prostozidarских lož in javno sodelujejo na sestankih.

Razliko angleške masonerije od ostalih dokazuje dejstvo, da so v Londonu zgradili velik reprezentativni dom. Palača je zgrajena ne daleč od kraja, kjer se je sestajala prva masonska loža Anglije leta 1775. Tedaj je bil veliki mojster lože lord Petre. Nova zgradba ima veliko centralno dvorano, kjer je prostora za 2000 oseb. V petih manjših salonih je prostora za 600 oseb, dalje so knjižnica, muzej in pisarne.

Zedinjena masonerija Velike Britanije, ki je najmočnejša na svetu, šteje nad 4500 podružnic. Od teh jih je v samem Londonu 1102, v dominionih nekaj nad 700. V Indiji in kolonijah je razen podružnic veliko število samostojnih lož. Zedinjena angleška masonska loža ima prija- teljske stike s preko 700 ostalimi ložami držav na svetu. Pred vojno je bila angleška masonerija v tesnih stikih z devetimi nemškimi frama-sonskimi ložami. Svobodno zidarstvo se je v Veliki Britaniji v zadnjih petdesetih letih zelo razvilo. Leta 1875. je bilo v Angliji 1529 lož, 1901 že 2889. Do kraja 1930 je število lož naraslo na preko 5000. Za tri šilinge dobi vsak član »Masonski letopis«, ki pri- naša imena lož in odbornikov.

Rayani in filozof Hampur Kamthi. Sena- torji so se dvignili s sedežev, iz množice so se oglašili glasovi nepopisnega nav- dušenja, ki dolgo niso hoteli potihnuti. Veliki je končno dvignil roko, in v zbor- nici je zavladala tišina, ko je spregovo- ril:

»Otroci moji, senatorji in prebivalci zadnje nasebine ljudi na zemlji! Besede razglašajo, ki ste jih slišali, so bile žal res- nične. Zgodilo se je tako in še bolj gro- zotno. V nasebini, ki sem jo ustanovil zato, da bi živeli v njej najboljši ljudje, kar jih je naša stara in onemogla zemlja kdaj mogla dati iz sebe, so zavladali zlo- činci, na čelu jim Yagiri Seoni.«

»Dol z njim! Smrt!« so vzkliknili sena- torji in ljudstvo je te vzklike po njih po- novilo s še večjo odločnostjo.

»Otroci moji, senatorji in prebivalci...« je nadaljeval Rayani. Namesto da bi se bil po obuditvi po tisoč letih spanja vrnil med moje, sem prišel v jamo razboj- nikov, ki so celo meni stregli po življenju. To, kar se je zgodilo, bi bilo nevredno samo ljudi dvajsetega stoletja, ki je v zgodovini znano kot stoletje, ko je člo- veštvo pobesnelo v zlobi, norosti in zlo- činstvu in sledilo tistim, ki so ga vodili v pogubo, namesto da bi se bilo proti njim uprlo in jih izpljunilo iz svoje srede...«

Rayani je opisal dogodke od zavrata- ga umora Dranatha Rayanija do zadnje- ga spopada pred senatno palačo in za- ključil:

»Torej se je rešil!« si je dejala. »Re- šil? Kaj pomeni rešil? Kam naj se reši? Tudi ako se mu je posrečilo umakniti se v palačo, je izgubljen. Množica mu ne bo prizanesla.«

Mana je stekla po stopnicah do vrat v senatno palačo in dalje v zbornico. Ga- lerije so bile natlačene polne. V naslo- njajših v parterju so sedeli senatorji in se živahno med seboj pogovarjali. Ves ve- liki prostor je polnilo razburjeno go- vorjenje in kričanje. Mana se je skrila v senco lože. Prav tedaj so se odprla v ospredju vrata in na predsedstveni oder so stopili veliki, Takur Rayani, Ramas

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

68

»Orožje sem! Prinesite orožje!« so kričali nekje med množico. »Pobijte Seonijeve pse! Živel Rayani!«

V svetlobi, ki je za hip zablisnila pred zbornico, je Mana opazila precej raz- ločno skupino gardistov, ki so se zagnali naprej z aparati, sipajočimi smrtno žarke med prve vrste oblegovalcev. Ti so se rušili spredaj kakor snopi. Ostala mno- žica se je znova odmaknila. Mnogi so pričeli bežati, drugi so še bolj kričali in preklinjali.

»Saj nas bodo nazadnje še ugnali!« je zakričal nekdo. »Ali naj dovolimo, da zmagajo nad nami zločinci? Bratje, Ra- yanipurci! Tega ne smemo dovoliti! Na- prej! Živel veliki!«

»Brez orožja ne moremo nad nje,« je ugovarjal nekdo.

»Orožje sem!« je kričal drugi.

»V imenu senata in volje ljudstva!« se je oglašil tretji.

»Dol z zločinci!«

Tedaj je pritekla od neke iz teme skupina ljudi, opremljenih z izolirnim pripravi proti smrtnim žarkom. In se z bliskovito naglico vrgla na Seonijeve pristaše, branilce zbornične palače. Mno-

žica je zagnala vzpodbudni krič. Na- padalci so padli po gardistih in upirajo- čih se senatorjih. Bili so jih z železnimi drogov in se spoprijemali z njimi tudi v ročnem boju. Nekaterim napadalcem se je posrečilo izvit branilcem iz rok apa- rate s smrtnimi žarki. Čez nekaj časa so bili že skoraj vsi razoroženi. To je mno- žico na trgu, ki je spet pričela naraščati, spet opogumilo, da je zavalovala naprej in priskočila na pomoč napadalcem. Pre- moč napadalec je postajala vedno bolj očitna. Nekateri branilci so pobiti popa- dali po tleh, drugi so omagovali, tretji so se pričeli umikati v palačo. Izgledalo je, da se je bojna sreča dokončno od- ločila za nasprotnike Yagirija Seonija in proti njegovim pristašem. Vendar se je boj nadaljeval še dobre četrt ure, preden je bil čisto odločen. Branilci so bili pre- magani. Mana je opazila, kako so se še zadnji preostali umaknili v palačo in za- prli za seboj vrata, na katera je tedaj navalilo hkratu več sto ljudi. Od neke so privlekli razkrojevalne aparate, jih postavili na vrata in v nekaj minutah mičili. Potem se je besneča množica vtila v palačo kakor povodenj skozi v

Kultura

Nova poljska pesniška umetnina
v slovenskem prevodu

»Letošnje jubilejno leto poljskega pesnika Juliusza Slowackega sem živel pod strašnim dojmom njegove najlepše, a tako pretresljive zgodbe o očetih okuženih, ki gleda zaporedno smrt svojih sedmero otrok in žene, vse družine, in odhaja iz morilne puščave sam... V mislih na Tvojo domačijo, v katero je stopila črna smrt, in v mislih na toliko očetov, ki brez družine stopajo na samotno pot v svet samo s svojim Bogom in s spominom na lepi dom ob Visli — sem poslovenil to Tvojo najstrašnejšo, a najlepšo pesnitev. Naj bo spomenik poljskemu trpljenju in poljski veliki umetnosti! To so trije stavki iz uvoda, ki ga je napisal dr. Tine Debeljak pred svoj prevod Juliusza Slowackega mogočne pesnitve »Oče okuženih«, katerega je izdal najprej v »Domu in svetu«, sedaj pa v posebni knjigi kot ponatis v 300 izvodih z ilustracijami Bare Remčeve.

Dr. Tine Debeljak, dober poznavalec literatur severnih Slovanov, nam je dal s tem prevodom dragoceno umetnino, za katero mu moramo biti iskreno hvaležni, posebno še, ker jo pošilja med nas v času, ko je doživela domovina Juliusza Slowackega tako zelo očetih okuženih podobno usodo. Mimo tega je prevod tudi sam na sebi umetnina. Pozna se mu, da je potekel izpod peresa dobrega poznavalca tako poljščine kakor slovenščine in pesnika. Naj služi za dokaz kar pričetek pesnitve:

Trikrat se zlati je mesec prevrnil,
kar tu na pesku sem šotor razgrnil.
Žena mi majhno je dete dojila,
s sabo imel sem tri hčerke, tri sine —
družinico vso. Zdaj peščena gomila
pokriva jo tu... Devetero kamel
hodilo vsak dan tja na peska sipine
trgati nadmorsko, tatarsko je zel,
v mrak pa so v krogu se spat položile
tu, kjer po ognju ni nič več sledu.

Leta 1836., o Božiču, je prišel poljski pesnik Juliusz Slowacki kot politični emigrant in romar na kameli iz Egipta na tedanjo mejo med deželami ob Nilu in Palestino, kjer je veliki prerok Mohamed pri puščavskem mestecu El-Arishi določil vsem pravovernim mohamedancem karanteno. Tudi Slowacki se je pokoril tej versko-sanitarni odredbi in prebil v karantenskem taborišču določene dneve. Pomagal mu je, kakor sam pravi, italijski emigrant dr. Steble. Ta priimek je doma med beneškimi Slovenci — italijanski sploh ni — zato ni izključeno, da Steble ni bil Italijan, ampak Slovenec, odnosno vsaj slovenskega pokolenja. In tu, v El-Arishi, je dobil pesnik inspiracijo za pesnitev »Oče okuženih«, katere zgodba ni povsem izmišljena. Pesnitev opeva Arabca, ki mu v karanteni pomre za kugo vsa družina. Po svoji pesniški lepoti in pretresljivosti spada med največje pesniške umetnine ne samo poljske, ampak sploh svetovne literature.

Juliusz Slowacki je eden izmed treh velikih poljskih pesnikov devetnajstega stoletja, katerih dela so postala in bodo

ostala nesmrtna. To so Slowacki, Mickiewicz in Krasinski. Slowacki se je rodil 23. avgusta leta 1809. v Krzemiencu Podolskem, mladost je pa preživel v Vilnu. Leta 1831. je za časa velike poljske vstaje pobegnil iz Varšave v Nemčijo in od tam v London. Kot emigrant je prepotoval tudi mnogo drugih dežel in prišel, kakor že omenjeno, v Egipt in Palestino. Leta 1848. se je vrnil na Poljsko, da bi se udeležil nove vstaje, a je zbolel in se vrnil v Pariz, kjer je 3. aprila leta 1849. umrl, star komaj 40 let.

Knjižna izdaja prevoda je grafično odlično, skoraj bibliofilsko delo, stane pa samo 24 din.

-r.

K. Razstava Zorana Mušiča v Mariboru. Akad. slikar Zoran Mušič, ki je pred novim letom z uspehom razstavljal v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, namerava prirediti meseca februarja prvo kolektivno razstavo svojih del v Mariboru.

K. Dve ruski literarni obletnici. Pred Novim letom je poteklo petdeset let, odkar je umrl znameniti ruski satirik Mihajlo Saltykov-Sčedrin, slovanski Jonathan Swift. Bil je najprej v vojaški in nato v guvernerski službi. Dne 17. t. m. je pa poteklo osemdeset let po rojstvu pisatelja in dramatika Antona Čehova.

K. Nov družinski mesečnik. V Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani je prišel v uredništvo Mirka Javornika izhajati z Novim letom nov slovenski družinski mesečnik »Obisk«. Prva številka na 48 straneh leksikalnega formata ima vsestransko bogato vsebino in je mimo tega tudi grafično odlična. Uvodoma prinaša celostransko večbarvno sliko Gorenjke v narodni noši s škrinjjo, cekarjem in vezninami, dočim je med tekstom polno fotografij in risb, med katerimi je treba posebej omeniti ljubljansko Kostnico padlih vojakov, slike iz vojne in žal. Vmes so tudi modne risbe. Med leposlovnimi sodelavci so Severin Šali, T. Duh, F. Werfel, B. Harding (roman »Juarez in Maksimilijan«) in Giovanni Papini (zadnja dva seveda v prevodu). Med poučnimi in zabavnimi prispevki naj omenimo opis San Marina, pregled sedanje vojne, razmišljanje o cenah, plačah in draginji, o knjigah, filmih, modi itd. Ostali del izpolnjuje razno blago, ki smo ga vajeni v družinskih revijah. »Obisk« stane 72 din na leto.

K. Poljska, njena zgodovina in njen duh. V založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je izšla nedavno 68 strani obsegajoča brošura, v kateri so nam dr. Tine Debeljak, dr. Rudolf Molé in dr. Francé Stelé opisali zgodovino poljskega naroda in poljske države od najstarejših časov do najnovejše tragedije, poljsko kulturo v preteklosti in sedanjosti ter dali ob koncu še nekaj izjav. Namesto uvoda je prevedel T. Debeljak nekaj kitic iz Mickiewiczovega »Pana Tadeusza«. Brošura, ki stane 22 din, je aktualna in bo dobro služila vsakomur, ki se hoče približe spoznati s problemi nesrečne bratske Poljske.

Predlog JTZ za teniški troboj

Plenarna seja Jugoslovanske teniške zveze je sklepala o načinu odigravanja teniškega troboja Italija—Madžarska—Jugoslavija, ki so ga zastopniki teniških zvez v gornjih državah sprejeli kot nadomestilo za Davisov cup. Sporno je bilo le vprašanje, ali naj se odigrava konkurenca po sistemu za Davisov cup ali za Mitropa cup. Dočim je predsednik JTZ dr. Čop predlagal prvi sistem, so bili Italijani za način igranja v Mitropa cupu.

Plenum naše teniške zveze je stališče dr. Čopa odobril, to znači, da je odklonil organizacijo tekmovanja po vzoru Mitropa cupa, ki ga predlagajo Italijani. Da bi pa ne prišlo do event. prekinitve pogajanj za to novo mednarodno teniško tekmovanje, je naša zveza predlagala kombinirani sistem, tako da lahko vedno prireditelj izbira med obema sistemoma, ker itak nosi stroške za prireditelja. Davis cup tekmovanje je cenejši, ker igra dva poedince štiri single poleg enega dvojca, medtem ko predvideva Mitropa cup štiri igralce za štiri single ter dva dvojca.

LESTVICA NAŠIH TENISKIH IGRALK

Jugoslovanska teniška zveza je v precejšnjem presledku po objavi moške teniške rangliste na podlagi lanskih uspehov sestavila tudi lestvico za dame, v kateri pa jih je upoštevanih le šest radi pomanjkanja turnirskih rezultatov ostalih igralk. Vrstni red na lestvici je sledeč: 1. Hela Kovač (ATK, Zagreb), 2. Alice Florian (ZKD, Zagreb), 3. Eza inž. Serene (ATK, Zagreb), 4. Marla Pravič-Anđelković (Sumadija, Beograd), 5. Lela Bačkor (ATK, Zagreb), 6. Marica Crnadak (VTK, Vinkovci).

7 MILIJONOV ZA HRVATSKI SPORT

Hrvatska sportna sloga predlaga banovini Hrvatski, da naj predvideva proračun banovine Hrvatske za leto 1940-41 sedem milijonov podpora za hrvatski sport. Glavne postavke so namenjene zgradnji plavalnega bazena, gradnji in vzdrževanju igrišč in vežbališč, visoki šoli za telesno vzgojo, ostalo pa naj bi se razdelilo kot podpore za posamezne panoge sporta.

S. Na državnem prvenstvu v alpski kombinaciji v Trzinu bo sodeloval tudi junior SPD Maribor Crtomir Majer.

S. Poleg naše smuške reprezentance bo na zimsko sportnih tekmovanjih v Villachu gostovala tudi hokejska reprezentanca Zagreba, sestavljena iz moštva ZKD ter nekaterih igralcev Maratona in Haška.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par najmanjša orisločina za to oglasje le din 5.—. Družbe, prekriti dopisovanja in žentovanjski oglasji din 1.—. 50 besedi Najmanjši znesek za to oglasje le din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvobno. Oglasni javski se enkratno obljavo znaša din 2.—. Znesek za male oglasje se plačuje takoj pri naročilu oziroma en teden vnaprej v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštini položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse oglasne odgovore glede malih oglasov se mora orložitli znak za 3 dni.

Razno

ALI ŽE VESTE?

Da kupite najcenejše specerijsko in kolonialno blago, kar kor tudi vso zelenjavo v trgovini Lešnik. Krekova 6. 13891-1

KLOBUKE

popravlja in fasonira po najnovejši modi od 10 do 28 din. Klobučar Babošek. Maribor, Vetrinjska 5. 13906-1

ZA VAŠE ZDRAVJE!

Sladek kmetijski kruh v trajnosti, okusu in vitaminski nedosegljiv. Pekarna Rakuša, Koroška c. 24. 13910-1

PROSTOV. GASILSKA ČETA DM BREZJE

vabi vse podborne člane in dobrotnike na redni občni zbor, ki bo 28. jan. ob 14. uri v gostilni Lešnik. Odbor. 13913-1

»EFKA« MIZARSTVO za stanovanjske opreme ima na zalogi eno krasno spalnico, šperau, imitiran kavkaški oroh. Ugodno naproday. Se priporočamo za naročila. 13914-1

Prodaj

IZBOREN AJDOV IN CVETLIČNI MED

po din 15.— za kg. pri večjem odjemu popust, oddaja Kmetijska družba, Meljska cesta 12. 13650-4

MED

ajdov, cvetlični in medicinalni, priznane kakovosti od din 14.— naprej pri čebelarju O. Črepinko. Zrinjskega trg 6. Preprodajalci popust. 13850-4

ENAJST PRAŠČKOV

11 tednov starih, naprodaj. Kokol Franc, Meljski hrib 5. 13908-4

JABOLKA

raznih vrst naprodaj od 2.50 do 4.— din vsak dan od 7. do 18. ure. Mlinska ul. 10. 13916-4

Kupim

SKORNJE malo rabljene, štev. 39—40 kupim. Pisemne ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »št. 3«. 13911-3

Sobo odda

NA STANOVANJE IN HRANO sprejem gospoda. Korošcova 6-II, 8. 13912-7

Sluzbo dobi

GOSTILNA išče deklo za vse. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 13887-9

MESTO OSKRBNIKA MARI-BORSKE KOČE

oddamo s 1. aprilom 1940. Samo pisemna pojasnila daje Podružnica Slovenskega planinskega društva v Mariboru, kamor je poslati samo pisemne ponudbe do 15. februara. 13888-9

UCENCA

za trgovino z mešanim blagom sprejem takoj. Krekova 6, Lešnik. 13893-9

FRIZERSKO UCENKO

sprejem salon Hauptmann, St. denci, Aleksandrova 27. 13909-9

ZENSKO

ki bi kuhala in opravljala lahka hišna dela, iščem za 1. februar. Plača po dogovoru, starost ne preko 40 let. Naslov: Koprnik, trgovec, Slov. Bistrica. 13900-9

Sluzbo išče

DIJAK išče instrukcije ali službo v kaki pisarni. Pisemne ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Dijak«. 13907-10

Kam, kie?

RESTAVRACIJA UNION Danes morske ribe, pripravljene na razne načine, kakor tudi druge specialitete. Najboljša ljutomerska, svežinska sortirana domača vina iz lastnih gor, rdeči burgundec, muskatni silvanec, rulender. Se priporoča Aloiz M. Jarc. 13915-17

Continental



na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Maribor, Vetrinjska ul. 30 Ljubljana, Prešernova ul. 44

Čitajte »Večernik«

Sport

Bogat nedeljski spored smučarjev

Letošnja zima je smučarjem izredno naklonjena, zato je tudi pričakovati, da bomo letos zabeležili rekordno število smučarskih prireditev. Oficijski spored tekmovanja je bil sestavljen že davno popreje, tako da je pri sedanjih odličnih snežnih prilikah jako verjetno, da se bo še razširil z novimi tekmovanji.

Med nedeljskimi prireditvami je po važnosti na prvem mestu državno prvenstvo v alpski kombinaciji, ki bo ob priliki III. izleta gorenjskih smučarjev v Trzinu, prireditve pa je poverjena GZSP. Po zavidnih uspehih, ki so jih na lanskem prvenstvu dosegli mariborski smučarji, je tudi letos pričakovati, da bodo nastopili v večjem številu. Posebno težko stališče bo imel lanski državni prvak v smuku Miran Cizelj (SPD Maribor), ki bo moral letos braniti svoj naslov na tujem terenu, poleg tega ima pa tudi znatno manj prilike za trening. Razen državnega prvenstva v alpski kombinaciji so na sporedu izven MZSP še sledeča tekmovanja:

Prvenstvo LZSP v klasični kombinaciji, v soboto in nedeljo v Zagorju in izvedbi LZSP.

Medklubski tekma na 18 km na Poljanah, prireditelj SK Kovinar, Jesenice.

Medklubski tek na 18 km za podvezino prvenstvo SZSP.

Stafetna tekma za prvenstvo ZZSP na Sijemenu, prireditelj ZZSP.

Tudi na področju MZSP smučarji ne bodo počivali. Za enkrat sta predvideni dve prireditvi. V Radvanju bo v izvedbi SK Zelezničarja medklubski juniorska tekma v teku, ki je bila prvotno zamišljena na Pesku, a so jo sedaj radi ugodnih snežnih razmer preložili. V Sv. Lovrencu na Pohorju pa bo Tujskoprometno društvo priredilo svojo običajno smučsko tekmo v teku na 18 km za seniore ter na 7 km za juniorje. Start bo ob 14. pred hotelom »Jelen«, kjer bo tudi cilj.

Naši skakači pa bodo soboto in nedeljo gotovo izkoristili za zadnji izdaten trening pred dvema velikima prireditvama, ki jih čakata: podvezino prvenstvo v Liscach pri Celju dne 2. febr. ter veliko tekmovanje v smučskih skokih na popravljeni skakalnici v Betnavi, ki bo 4. februarja.